

СПРАВКА

**за отразяване на постъпилите предложения от обществените консултации по
Проект на Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)
и Проект на Национален план за действие за периода 2022-2023 г.**

№	Организация	ПРЕДЛОЖЕНИЯ/БЕЛЕЖКИ	ПРИЕМА СЕ/ НЕ СЕ ПРИЕМА	МОТИВИ
1.	Национална мрежа на здравните медиатори (НМЗМ)	Предложенията на Националната мрежа на здравните медиатори за допълнения: <u>План за действие, приоритет „Здравеопазване“:</u> Цел 1, мярка 1.6. – да бъде взето предвид, че анализи вече съществуват (доклад – икономически анализ „Цената на безразличието“ на екип с ръководител д-р Венелин Стойчев; правен анализ на достъпа до здравни грижи на бременни неосигурени жени, изготвен от адв. Мария Шаркова).	Приема се за сведение	Анализът, предвиден в приоритет „Здравеопазване“, цел 1, мярка 1.7. се отнася за бъдещ период
		Цел 1 – да бъде допълнена с мярка 1.7. Осигуряване на равен брой прегледи и лабораторни изследвания за всички бременни жени, без значение от осигурителния им статус през промяна на Наредба 26 на МЗ ; отговорна институция – МЗ и общини; индикатори – променена Наредба 26 и осигуряване на прилагането ѝ във всички общини в страната; текуща стойност - 0; целева стойност – 1.	Не се приема	В приоритет „Здравеопазване“, цел 1, мярка 1.8. е заложено изготвяне на предложение за нормативни промени, с което да се осигури по-добър достъп на бременни здравнонеосигурени жени до АГ прегледи.
		Цел 1 – да бъде допълнена с мярка 1.8. - Осъществяване на АГ прегледи и консултации в разкритите по	Не се приема	Здравно-консултативните центрове осъществяват дейности

		<p>НППМДЗ 31 ЗКЦ за майчино и детско здраве; отговорна институция – МЗ, здравни медиатори; индикатори – брой осъществени прегледи и консултации на здравнонеосигурени жени; текуща стойност – неизвестна; целева стойност – 7000. Предвид продължаването на НППМДЗ от страна на Министерство на здравеопазването до 2030 г. изненадващо е, че тези центрове не фигурират никъде в Плана за действие към Стратегията.</p>		<p>за всички целеви групи на Националната програма за подобряване на майчино и детско здраве, независимо от етническата принадлежност, поради което МЗ не счита за необходимо нейното включване. Политиките в областта на майчиното и детско здраве за всички нуждаещи се групи от населението, без дискриминация по признак, са насочени към осигуряване на равнопоставен достъп за всички общности и категории лица. Провежданите от Министерство на здравеопазването политики, залегнали в стратегическите документи в областта на здравеопазването и реализирани от НЗОК, налагат извършването на цялостен анализ на достъпа до здравни грижи на здравно неосигурени бременни жени.</p>
		<p>Цел 1 – да бъде допълнена с мярка 1.9. - Ефективно работещ механизъм за превенция на ранните съжителства, бременности и раждания, насърчаване на семейното планиране чрез достъп до контрацепция, консултиране и здравно образование в училище и общността; отговорна институция - МЗ, общини, ОЗД, НПО, здравни медиатори, образователни медиатори, общност, РЗИ, училища, полиция, прокуратура; индикатори – брой инициативи в общността и в образователни</p>	<p>Не се приема</p>	<p>Подобни мерки се предвижда да бъдат разписани в изпълнение на дългосрочните цели за периода на Национална стратегия 2022-2030 г.</p>

	институции; брой подадени жалби и осъществени съдебни производства; текуща стойност – 500; целева стойност – 1500.		
	Цел 2, мярка 2.1. да бъде допълнена с текст „Подкрепа в процеса на лечение на болните от сифилис“.	Не се приема	Не се счита за необходимо такова включване със следните мотиви: Съгласно чл. 82, ал. 6б от Закона за здравето извън обхвата на задължителното здравно осигуряване се предоставят медицински услуги, които са свързани с комплексно диспансерно (амбулаторно) наблюдение на здравно неосигурени лица с кожно-венерически заболявания. В допълнение на горепосоченото по Клинична пътека № 97 лечението на сифилис при бременни жени и при малигнени форми (на вторичен и третичен сифилис) се осигурява от НЗОК.
	Цел 2, да бъде допълнена мярка 2.7. – Провеждане на инициативи, насочени към РДР и превенция на бедността с фокус – детско здраве ; отговорна институция – МЗ, общини, РЗИ; индикатори – изготвяне на анализ (стратегия), насочена към РДР при деца, живеещи в бедност, вкл. картографиране и др.; текуща стойност – 1; целева стойност – 3.	Не се приема	Подобни мерки се предвижда да бъдат разписани в изпълнение на дългосрочните цели за периода на Национална стратегия 2022-2030 г. По Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г. (ПРЧР), в рамките на Приоритет 2 подкрепата ще е насочена към мерки за активно приобщаване, интегрирани услуги като семейно

				консултиране, ранно детско развитие и др., ще се предоставя интегрирана подкрепа с цел включване в заетост, ще се инвестира в подобряване на достъпа до специализирани и общодостъпни услуги.
		Цел 5, да бъде допълнена мярка 1.2. Провеждане на регионални работни срещи-обучения на местни екипи на РЗИ, ОПЛ, здравни медиатори за координиране на дейностите по осъществяване на ваксинации по задължителния, препоръчителния календар и ковид ваксинации; отговорна институция – МЗ, РЗИ, ОПЛ, здравни медиатори; индикатори – брой проведени работни срещи-обучения на областно ниво; текуща стойност – 0; целева стойност – 24.	Не се приема	В приоритет „Здравеопазване“, цел 5, мярка 5.1. РЗИ здравни медиатори, общини са отговорни институции за провеждане на разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от препоръчителните имунизации, което предвижда координирани дейности между отговорните институции.
2.	Предложения на Фондация „Подслон за човечеството“/ Habitat for Humanity Bulgaria	Предложения на Фондация „Подслон за човечеството“/ Habitat for Humanity Bulgaria Нова цел „До 2030 г., делът на ромското население със законно призната документация за владееене да достигне 40%.“ Преформулиране на Цел 5. Търсене на инструментариум за подобряване на правните и икономически условия за премахване на несъответстващите на Закона за устройството на територията (ЗУТ)/законодателството	Не се приема.	Със заповед № РД-02-14-363/04.04.2022 г. на заместник министър-председател и министър на регионалното

		<p>жилища и квартали. Приемане на Закон за изменение и допълнение на Закона за устройството на територията за въвеждане на принципа на съразмерност при издаване на заповед за премахване на незаконен строеж, представляващ единствено жилище за неговите обитатели;</p> <p>да бъде преформулирана последния начин</p> <p>„До 2023 година да се създаде нормативен инструментариум за устройство на кварталите с концентрация на бедност, който да позволи придобиване на законен статут на нестандартни жилища, обитавани от домакинства в жилищна нужда, за които това жилище е единствено и за което техническо лице е доказало, че е конструктивно безопасно или може да бъде приведено в съответствие с техническите изисквания.</p>	<p>развитие и благоустройството е сформирана междуведомствената работна група (МРГ), чиято основна цел е да се обсъди и разработи предложения за законодателни трансформации в областта на устройственото планиране, инвестиционното проектиране и строителството при отчитане на забранителния характер на нормите, пропорционалност на изискванията спрямо категорията и риска на строежа, ясно разграничаване на отговорностите на участниците в инвестиционния процес, материални отговорности, покрити със застраховки, оптимизирането на контрола при разрешаване на строителството и при изпълнение и въвеждането в експлоатация на строежите, дигитализация и електронизация на административните услуги, ускоряване на инвестиционния процес.</p> <p>Очаква се горесцитираните предложения да бъдат реализирани след успешния завършек на работата на МРГ. По отношение на посочените срокове до 2023 г. следва да се</p>
--	--	---	--

			<p>има предвид, че те са нереални предвид изключително сложния характер на съществуващата проблематика и огромния обем на нормативната уредба, който следва да бъде анализиран и изменен.</p> <p>Цел 5 би следвало да се запази, тъй като тя е свързана с предприети действия по изпълнение на решенията на Европейския съд по правата на човека („ЕСПЧ“, „Съдът“) „Йорданова и други срещу България“, № 25446/06 и „Иванова и Черкезов срещу България“, № 46577/15. Решенията на ЕСПЧ от 24.04.2012 г. по делото „Йорданова и други срещу България“ (жалба № 25446/06) и от 21.04.2016 г. по делото „Иванова и Черкезов срещу България“ (жалба № 46577/15) се отнасят до нарушения на правото на жалбоподателите на неприкосновеност на жилището или личния и семейния им живот в резултат на заповеди за изземване на имот или заповеди за премахване на незаконни строежи, касаещи домовете им.</p>
--	--	--	--

				<p>Двете решения подлежат на изпълнение съгласно чл. 46 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“). Това изпълнение е предмет за засилено наблюдение от Комитета на министрите („КМ“) на Съвета на Европа.</p> <p>Във връзка с горното по предложение на министъра на правосъдието със Заповед РД-02-14-652/28.06.2018 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството беше сформирана междуведомствена работна група, която да анализира действащата норматива уредба и да предложи законодателни промени в Закона за устройство на територията (ЗУТ), Закона за държавната собственост (ЗДС) и Закона за общинската собственост (ЗОС) с цел въвеждане за задължение за извършване на преценка за пропорционалност на намесата в правото на личен и семеен живот и неприкосновеност на жилището при издаване на заповеди за изземване на имоти държавна и общинска</p>
--	--	--	--	--

		<p>И да бъде допълнена с нова цел. „До 2023г. да се разработи и приведе в изпълнение дългосрочен механизъм за финансово подпомагане на ремонтирането на нестандартни жилища в квартали с преобладаващо ромско население, за които е установено,</p>	<p>Не се приема</p>	<p>собственост, както и за премахване на незаконни строежи. В тази ситуация през октомври 2012 г. бяха приети от Парламента нови изменения на Закона за устройство на територията. Новоприетият закон предвижда две възможности, от които масово биха могли да се възползват собствениците на неузаконени строежи в ромските квартали – узаконяване на незаконна постройка /построена до влизане в сила на пар. 184 от ЗУТ – тоест 2003 г./ и снабдяване с удостоверение за търпимост на незаконна постройка /за строежи, извършени до 31.03.2001 г./. Възможността за узаконяване е обвързана с преклузивен срок – от 26.11.2012 г. до 26.11.2013 г.</p> <p>В Закона за устройство на територията няма процедура за узаконяване на незаконни строежи от промените, направени със ЗИДЗУТ, обн. ДВ, бр. 65 от 2003 г.</p>
--	--	---	---------------------	---

		<p>че могат да бъдат приведени в съответствие с конструктивните, технически и хигиенни изисквания, така че да осигуряват безопасен подслон за обитателите си."</p>	<p>За съществуващите жилища, за които няма строителни книжа може да се прилага режим за търпимост, при условията и по реда на § 16, ал. 1 от преходните разпоредби на ЗУТ, или § 127, ал. 1 от ПЗР към ЗИДЗУТ (обн. ДВ, бр. 82 от 2012 г.).</p> <p>Допустимите дейности, които могат да се извършват в търпими строежи, вкл. да се пристрояват и надстрояват и в тях да се извършват основни ремонти, реконструкции и преустройства, включително с промяна на предназначението, както и всички допустими строителни и монтажни работи, са определени в § 53, ал. 1, 2 и 3 от ПЗР на ЗИДЗУТ (обн. ДВ, бр. 101 от 2015 г.)</p> <p>Следа да се има предвид, че административните органи нямат за цел да установяват произхода и етническата принадлежност на извършителите на незаконните строежи, а целят единствено и само спазване на установения в интерес на обществото и държавата законови разпоредби. Подобна информация не се</p>
--	--	--	---

				<p>събира и не присъства в публичните регистри на влезлите в сила заповеди за премахване на незаконни строежи.</p> <p>Евентуалното определяне на незаконни жилища, които да бъдат целево финансово подпомагани на общи начала би могло да се тълкува като преднамереност в действията и дискриминационно отношение от страна на административните органи.</p>
		<p>Нова цел: „Да се осигури системно целево финансиране, в размер не по-малко от 1% от годишния бюджет на Република България, за изпълнение от общините на мерки за обновяване до 2030г. на кварталите с концентрация на бедност и най-неблагоприятни характеристики по отношение на: 1) техническа и транспортна инфраструктура; 2) недостиг на елементи на градската среда; 3) лошо състояние на природната среда и градската екология; 4) концентрация на социално-икономически проблеми.“</p>	<p>Приема се за сведение</p>	<p>Законоустановените правомощия съгласно Закона за местното самоуправление и местната администрация относно планирането и управлението на общинската инфраструктура - общински пътища и улична мрежа са предоставени на общините, в качеството им на собственици. В тази връзка МРРБ няма предложения за мерки.</p> <p>По програма „Развитие на регионите“ 2021 – 2027 би могло да се финансира изграждане на жилища, но министерството не може да се ангажира с изменения в сферата на</p>

			<p>данъчното облагане, както и с предоставяне на необитаеми жилища за социални цели.</p> <p>Следва да се има предвид, че социалната политика, в частност разработването на политики в областта на бездомността, е в компетенциите на Министерството на труда и социалната политика. Политиката за борба с бездомността изисква прилагането на комплексен подход, обединяващ усилията на множество институции с компетенции в социалната, здравната, образователната, жилищната политики и заетостта. МРРБ е подпомагало изпълнението на политики за осигуряване на социални жилища на уязвими групи от населението единствено посредством предоставяне на финансиране за общински проекти, чрез реализирането на които се осигуряват социални жилища за уязвими социални групи по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 и Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020.</p>
--	--	--	---

				<p>Водоснабдителни и канализационни (ВиК) услуги на потребители в населените места се предоставят чрез изградените в урбанизираните територии ВиК мрежи, които съгласно Закона за водите (ЗВ) са публична общинска собственост. Тяхната реконструкция и доизграждане са в съответствие със Закона за устройство на територията (ЗУТ) и подзаконовата към него нормативна уредба и са в пълномощията на съответните общини.</p>
3.	<p>Асоциация Интегро и организациите от Национална коалиция Интелект</p>	<p>Формулирането на Оперативната цел на приоритета: „Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, опазване на обществения ред, превенция и противодействие на проявите на нетолерантност и реч на омразата“ – да се добави „гражданите от ромски произход:</p>	Не се приема	<p>Правата на гражданите са универсални, те са гарантирани за всички граждани независимо от тяхната етническа, религиозна и др. принадлежност от Конституцията и законите на страната.</p>
		<p>Предложение за основна цел: „Гарантиране на основните права за ромите и реализиране на ефективна защита от антиромски расизъм“</p>	Не се приема	<p>Правата на гражданите са универсални, те са гарантирани за всички граждани независимо от тяхната етническа, религиозна и др. принадлежност от Конституцията и законите на страната.</p>

	<p>Предложение: Мярката „Подобряване на мерките за социална реинтеграция на лишени от свобода, принадлежащи към етнически малцинства или произхождащи от социална среда, характеризираща се с дълбока бедност, в т.ч. чрез целенасочена междуинституционална подкрепа“ не следва да бъде в цел „Повишаване на капацитета на правоприлагащите органи за борба с престъпността и актовете на дискриминация, насилие или омраза, основани на етническа принадлежност“</p>	Не се приема	Те са индикатори по Програма “Правосъдие” на НФМ 2014-2021
	<p>Предложение: да се предвидят дейности, насочени към снабдяване с документи за самоличност</p>	Приема се	Планирани са мерки
	<p>Предложение: Да се планират дейности за повишаване на професионалната култура на учители, социални работници, администрация, полиция и др. специалисти за основните човешки права на практика, за професионално отношение към всички хора, така че да не се накърни човешкото достойнство на нито един гражданин, без значение на неговия етнос, религия, образование, социален статус.</p>	Не се приема	В НПД са предвидени такива дейности
	<p>КОМЕНТАРИ ОТНОСНО МЕРКИТЕ ЗА ГАРАНТИРАНЕ, ЧЕ ПЛАНИРАНЕТО, ИЗПЪЛНЕНИЕТО, НАБЛЮДЕНИЕТО И ПРЕГЛЕДЪТ НА СТРАТЕГИЯТА СЕ ИЗВЪРШВАТ В ТЯСНО СЪТРУДНИЧЕСТВО С РОМСКОТО ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО И ВСИЧКИ ДРУГИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО НА РЕГИОНАЛНО И МЕСТНО НИВО Стратегията изброява всички релевантни европейски и международни политики и правни документи, които дават основание за приемането на ромска стратегия от България. Освен това, в стратегията изрично е посочено, че стратегията допринася за постигането на Националната Програма за</p>	Приема се за сведение	

		<p>Развитие: България 2030 („НДП: България 2030“), която определя визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на управление. Стратегията допринася за постигането на целите на „НДП: България 2030“, с акцент върху изпълнението на Цел I. Ускорено икономическо развитие и Цел III. Намалване на неравенствата.</p> <p>В стратегията е посочено, че стратегическите мерки ще се финансират от бюджетите на ресорните министерства, общинските бюджети, национални и оперативни програми, частни донори.</p> <p>В стратегията се посочва:</p> <p>„В рамките на ПРЧР 2021-2027 г. интеграцията на ромската общност за периода ще се осъществява чрез три подхода:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основен подход (хоризонтален подход – прилагане през всички мерки): Основният подход включва ромите като част от уязвимите групи, които ще получат подкрепа чрез мерките на програмата на национално ниво (включително социално изключени хора, живеещи в бедност и материални лишения, лица, принадлежащи към групи в неравностойно положение на пазара на труда, лица без образование, с ниска квалификация и др.). 2. Интегриран подход за териториални инвестиции в области от ниво 2. 3. Подход за местно развитие, ръководен от общността. <p>Двата териториални подхода, ИП и CLLD, ще преследват специфична цел 8 от проекта на Регламент на ЕСФ+ „Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализирани общности, като ромите“. Териториалните подходи ще позволят целенасочено въздействие в общностите и по този начин ще допълнят мерките по националното изпълнение на програмата, които са на хоризонтално ниво (основен подход). Тези два териториални подхода ще дадат възможност за финансиране на мерки на</p>		
--	--	--	--	--

		<p>места, които са най-нуждаещи се във връзка със специфичния профил на населението на съответната територия. "</p> <p>Макар тези текстове да са включени в съдържанието на Стратегията, все още няма яснота колко средства ще бъдат отпуснати, от коя програма, за какви проблеми и колко хора ще се възползват. Нужно е приемането на конкретни решения на съответните ръководни органи на програмите и на Министерския Съвет, които да гарантират ефективно финансиране на планираните мерки.</p>		
		<p>КОМЕНТАРИ ПО ПОРТФОЛИОТО С ИНДИКАТОРИ ЗА ОЦЕНКА НА СТРАТЕГИЯТА</p> <p>В приложението към стратегията има таблица с дефинирани индикатори, за повечето от които са посочени базови и целеви стойности. Предложението на Integro за показатели за проследяване на етническата бедност сред ромите, според EU-SILC, бяха приети и включени в таблицата.</p> <p>Някои от показателите са етнически дезагрегирани – тези, за които има данни от EU-SILC: <i>Относителен дял на хората, изложени на риск от бедност; Относителен дял на децата под 18 години в риск от бедност; Относителен дял на хората, живеещи в лоши жилищни условия; Относителен дял на лицата, живеещи в пренаселени жилища; Относителен дял на лицата, живеещи в домакинство без тоалетна и баня в жилището; Относителен дял на децата (0-17 години), живеещи в материални лишения; Относителен дял на бедните, които се самоопределят като заети по етническа принадлежност (роми).</i></p> <p>Прави впечатление, че за някои показатели са заложени ниски целеви стойности - например <i>Относителен дял на</i></p>	<p>Приема се за сведение</p>	<p>НСИ ще предостави всички налични данни от Преброяването 2021, имащи отношение към информационното осигуряване на Стратегията и дезагрегирани по етническа принадлежност на преброените лица, включително и по приоритет „Заетост“.</p>

		<p>хората, живеещи в лоши жилищни условия, има следните базови стойности: 10,4% (2020) общо за страната и 51,0% (2020) за тези, които се самоопределят като роми.</p> <p>Заложената целева стойност на индикатора е <i>Намаляване с 1/3 разликата по отношение на дела на обитателите на жилища с изключително лоши условия</i>, което е около 14 % намаление на дела на ромите, живеещи в лоши жилищни условия. За период от 10 години това е доста скромнен процент.</p> <p>За други показатели не е ясно дали целевата стойност се отнася за ромите или за населението като цяло. Например, <i>относителният дял на децата (0-17 години), живеещи в материални лишения</i>, е както следва: 18,4% (2020) общо за страната, 64,0% (2020) за самоопределилите се като роми.</p> <p>Целевата стойност на индикатора е <i>Достигане на средното за ЕС</i> – не е ясно за кого за ромите или за цялото население.</p> <p>Етнически дезагрегирани данни от проучване на Агенцията за Основни Права на ЕС (FRA) и НСИ ще бъдат използвани или са били използвани за измерване на дискриминацията.</p> <p>В стратегията са заложили и показатели, които не са етнически дезагрегирани. Например, за индикатора <i>Относителен дял на младежите (на 20-24 навършени години) със завършено най-малко средно образование</i>, зададената базова стойност е 85,4% за 2020 г., докато зададената целева стойност е 89,0% . За съжаление, делът на ромските младежи със средно образование е далеч под този базов показател.</p> <p>Друг подобен пример е: Индикаторът <i>Рано напуснали образование и обучение</i> (относителен дял на лицата на възраст 18 - 24 навършени години, завършили най-много основно образование и неучастващи в образование и обучение, от населението на същата възраст) е с базова стойност от 12,8% за 2020 г., а целевата стойност е 7,0%.</p>		
--	--	---	--	--

	<p>Това би било чудесно, ако се отнасяше за ромските младежи. Анализът в стратегията сочи 79% от ромските момичета и 65% за ромските младежи на възраст 16-24 години, които са в групата на NEETs, но тези стойности не са взети като базови показатели.</p> <p>Използваните показатели за заетост и безработица също не са етнически дезагрегирани, което обезсмисля наблюдението им, тъй като не отчитат изключително високото ниво на безработица и изключително ниското ниво на заетост сред ромите. Наблюдението на индикатори, които се отнасят до общото население, но се използват за ромите, създава погрешна представа за проблемите на ромите и тяхното разрешаване.</p> <p>По отношение на здравето се наблюдава показателят за продължителност на живота, отново не специално за ромите, а за общото българско население. В стратегията липсва важен показател – детската смъртност, която е най-висока в районите с концентрация на ромско население. Освен статистически данни може да бъдат включени и <i>прокси</i> данни, характеризиращи състоянието в области като заетост, заболяемост, образование, жилищна сигурност на ниво квартал, като се организира периодично планирано събиране на емпирични данни от кварталите с концентрация на социално изключено и маргинализирано население.</p>		
	<p>Коментари и препоръки по отношение наблюдението и оценката: Планът за мониторинг включва: Отговорните министерства ще изготвят годишни доклади за изпълнението на конкретните приоритети. Националната контактна точка за ромите (НКТР) ще събира тези доклади и ще ги обобщи в административен доклад, който ще бъде одобрен от членовете на Националния съвет за</p>	<p>Приема се за сведение</p>	

		<p>сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси (НССЕИВ). След това докладът ще бъде приет от Министерския Съвет и изпратен за сведение в Народното Събрание (НС). Освен това, стратегията предвижда ежегоден мониторинг чрез събиране на количествени показатели, изложени в специално разработена онлайн система за мониторинг. По отношение на годишния административен отчет, ако той продължи да се изготвя по същия начин, както досега, ефектът му ще бъде чисто формален и няма да осигури необходимия задълбочен преглед на изпълнението на стратегията. Докладите, изготвени до 2020 г., бяха вид разказване на истории, описващи основно изпълнени проектни дейности от различни институции и неправителствени организации, броя на проведените обучения, броя на участниците, броя на издадените брошури, проведените изследвания и проучвания, планирани програми и др. както и изразходваната сума. Често министерствата посочваха огромни суми, финансиращи проекти за общи целеви групи, което създава погрешно впечатление, че милиони евро са похарчени за ромите. Това поражда недоверие в обществото и не привлича голяма подкрепа.</p> <p>Относно наблюдението през онлайн системата:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Индикаторите в тази система трябва да бъдат внимателно преразгледани и допълнени не само с показатели за изпълнени дейности (output), но и с показатели за въздействие (outcome), които корелират с целевите показатели (impact). Например, освен броя на участниците в обучения и курсове за заетост, добре е да се проследи колко от обучаемите са били наети на работа или са започнали собствен бизнес и колко от тях са устойчиво в заетост. <p>Нужно е системата за мониторинг и оценка да бъде допълнена с индикатори за разрешени проблеми на</p>		
--	--	---	--	--

		<p>общността, както и да се планират етапни индикатори и да се наблюдава тяхното изпълнение.</p> <p>- Събирането на данни на местно и регионално ниво е трудно, тъй като местните планове и регионални стратегии по правило съдържат малко индикатори от типа output или въобще не съдържат индикатори.</p> <p>- Като цяло всички възприемат мониторинга като контролен механизъм, който търси да санкционира неизпълнените задачите и целите. Затова, масово се практикува наследената от комунизма практика за отчитане на символични успехи в отчетите вместо да се прави реална оценка на постиженията и критичен анализ на неуспехите. Стратегията предвижда еднократна оценка на нейното изпълнение в края на периода за изпълнение. Това е крайно недостатъчно, поради което следва да се планират поне 1 или 2 междинни оценки.</p>		
		<p>Предложение да се: планират мерки за повишаване на осведомеността относно антиромския расизъм, въпреки насоките на ЕК и настояването на ромските активисти за фокусиране върху справянето с антиромските нагласи.</p>	<p>Приема се за сведение</p>	<p>Ще бъде разработен Комуникационен план. (при стартиране на изработване на настоящата рамка Асоциация Интегро, предложи разработването на такъв план по Програма РОМАКТ)</p>
		<p>Предложение: По мерки Мярка 2.1. „Изготвяне на кадастрална карта и кадастрални регистри на територии, включително зони с компактно ромско население за 127 населени места”</p> <p>- Мярка 3.1. „Подкрепа за предоставяне на модерни и достъпни общински жилища за настаняване на уязвими</p>	<p>Приема се за сведение</p>	<p>В Националния план за действие 2022-2023 г. по предложение на гражданския сектор тази мярка е отпаднала. В дългосрочен план до 2030 г. е предвидена Цел 1 „Установяване на работещ механизъм за оценка на жилищния фонд в зони с компактно ромско население.“ Поради забавянето на приемането на програмите, финансирани от европейските структурни и</p>

		<p>групи“ и обновяване на квартали/специфични райони на градове с неблагоприятни социално-икономически характеристики. "</p> <p>- Мярка 4.1. „Развитие на инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравни и социални услуги в общността за уязвими групи“ – да се дефинира понятието „уязвими групи“.</p> <p>- В мерки 3.1. и 4.1. да се посочат базовите и целевите стойности на зададените показатели и да се прогнозира необходимите финансови средства.</p>	<p>Приема се за сведение</p>	<p>инвестиционни фондове, тези две мерки е невъзможно да бъдат изпълнени в рамките на в плана за действие за периода 2022-2023 г. Такива цели/мерки се предвиждат в средносрочен/ дългосрочен план до 2030 г., съответно ще бъдат разписани с показатели и финансови средства. В окончателната версия на Плана е предвидена мярка 3.1. Финализиране на тематична оценка - 3. „Оценка на приноса на ОПРР 2014-2020 за социалното включване, в т.ч. маргинализирани групи и роми“ и оценка на прилагането на хоризонтални политики в рамките на Оценката за въздействие по ОПРР 2014-2020“, която ще бъде готова през 2023 г. и е заложен целева стойност 1 бр.</p>
		<p>Предложение: В Цел 7 „Разширяване на законния достъп до качествена вода, електричество и канализация в изолирани квартали с концентрация на бедност“ - не са планирани мерки</p>	<p>Приема се за сведение</p>	<p>Водоснабдителни и канализационни услуги, електричество и канализация в квартали с концентрация на бедност са в пълномощията на съответните общини. Поради забавянето на приемането на програмите, финансирани от европейските структурни и инвестиционни фондове, в плана за действие за периода 2022-2023 г. не са предвидени конкретни мерки. такива ще бъдат</p>

		<p>В Цел 8 „Подкрепа и прилагане на иновативни и ефективни решения за преодоляване на енергийната бедност сред ромските общности в страната и включване на квартали с преобладаващо ромско население в програми за енергийно обновяване” – не са планирани мерки</p>	<p>Не се приема</p>	<p>планирани в плана за следващия период, след 2023 г. Цел 8 отпада. Програма „Развитие на регионите“2021-2027 предвижда дейности свързани с енергийната ефективност и устойчивото обновяване на жилищни сгради, включително и решения за преодоляване на енергийната бедност. Важни условия за получаване на финансиране са тези дейности да бъдат предвидени в плановете за интегрирано развитие на общините или интегрираните стратегии за развитие на регионите от ниво NUTS 2, както и обновяваните жилищни сгради да имат изрядна документация. Не се предвижда отделна цел за обновяване на жилища в ромските квартали, тъй като жилищните сгради и постройките са безодобрени строителни книжа. Живущите в ромски квартали могат да кандидатстват за подобряване на енергийната ефективност на жилищни сгради, при условие че жилищните им сгради отговарят на</p>
--	--	---	---------------------	--

				изискванията на Закона за устройство на територията. При изграждането на нови жилища, те ще бъдат съобразени с принципите за устойчивост на околната среда и за смекчаване и адаптиране към изменението на климата, като се предвижда да бъдат включени мерки за енергийна ефективност.
		<p>Предложение: По Приоритет „Заетост” да се планират дейности за стартиране и развитие на предприятия от солидарната и социалната икономика, чрез които ще може да се създаде устойчива заетост и условия за социално включване на уязвими хора от ромската общност – продължително безработни, лица без трудови умения, без/ниска квалификация, младежи без трудов стаж до 29 г., безработни над 55 г., хора с увреждания, ромски жени. Да се предвидят мерки за насърчаване/подпомагане на общините и НПО да развиват социално предприемачество в населени места със слаба икономика, липса на бизнес, ограничени работни места, наличие на висок дял на населението в маргинализация. Добре е да се помисли за бюджетни трансфери към предприятия от солидарната и социалната икономика при наемане и създаване на устойчива заетост за безработни, получаващи месечна социална помощ, както и включването им като правоимащи бенефициенти на запазени обществени поръчки по Закона за обществените поръчки.</p>	Приема се за сведение	
		<p>Предложение: Нужно е да бъдат планирани мерки за подкрепа на деца от транснационални семейства (които са оставени на грижите</p>	Приема се за сведение	

		на други хора от родители емигранти). Доказателствата сочат, че всичките 4 характеристики на „дете в риск“ са идентифицирани при деца на родители-емигранти. Хиляди деца, включително от ромската общност, са засегнати от този процес и се нуждаят от държавна закрила. Най-малкото, което е нужно да бъде направено в тази насока, е да се създаде регистър за деца от транснационални семейства, с оглед ранна интервенция при нужда и превенция на риск.		
4.	Център за междуетнически и диалог и толерантност „Амалипе“ Организации, подкрепящи становището и предложенията Социална фондация „Инди-Рома 97“ Народно читалище „Романо дром-2002“ Национална мрежа за децата Фондация „Заедно в час“	<p>Основни слабости в дискутирания към момента работен вариант на Национална стратегия:</p> <p>1. Предвидено е Националната стратегия да бъде приета само с решение на Министерски съвет, а не чрез решение на Народното събрание, както предходната стратегия. Посоченото е сериозно отстъпление от едно от важните достойнства на предходната Национална стратегия, която бе приета с решение на Народното събрание от първи март 2012 година.</p>	Не се приема	В Стратегията е посочено, че същата е в изпълнение на НПП: България 2030, приета само с Решение на МС
		<p>2. Не са отразени адекватно специфичните проблеми на ромската жена, която често е обект на двойна и дори множествена дискриминация. Новата европейска рамка и Насоките за изработване на националните стратегии изискват задълбочено внимание към многообразието в ромска общност, включително към проблемите на ромската жена. Приветстваме включването в последния работен вариант на Стратегията на специфичен приоритет „Овластяване и равни възможности на ромската жена“ – искане, което направихме на предходните етапи на дискутиране на Стратегията. В същото време този приоритет не е разписан с конкретни цели и примерни дейности, а в Националния план за действие напълно отсъства.</p>	Не се приема	Планът за действие е за период 2022-2023 г. Конкретни мерки на хоризонтален мерки ще бъдат заложени за периода след 2023 г. В обособения приоритет „Овластяване на ромската жена“ са посочени конкретните мерки къде са застъпени със съответното съществуващо законодателство, което също дава защита.

		<p>3. Не са транспонирани изискванията за насърчаване на ромското участие. Насоките за планиране, публикувани от Европейската комисия, съдържат специални изисквания за промотиране на ромското участие, които не са включени под никаква форма в проекта за Национална стратегия. Същото се отнася и за темата за преодоляване на антиромската дискриминация.</p>	<p>Не се приема</p>	<p>Въпросът за участието е застъпен на хоризонтален принцип във всички приоритети.</p>
		<p>4. Въпреки направени през февруари и март 2022г. промени, предложеният План за действие е с изключително ниска добавена стойност. Той на практика не съдържа нови дейности, а обобщава дейностите, които се изпълняват от различните институции към момента, при това - голяма част от които се изпълняват без връзка с интеграционната политика. Нещо повече, част от реално изпълняваните дейности и реалните инвестиции не са включени в плана за действие. Прескриптивната стойност на този документ колони към нулата.</p>	<p>Приема се за сведение</p>	
		<p>Предложения за преодоляването на посочените слабости:</p>		
		<p>Включване в Националната стратегия на текст, който оказва, че интегрална част от документа са и приложенията “План с мерки за борба с антициганизма, дискриминацията, сегрегацията в образованието, антиромските стереотипи и предразсъдъци” и “Приложение с планирани операции за подпомагане на изпълнението на Националната стратегия”. Посочените приложения трябва да бъдат изработени в оперативно бърз порядък с активно участие на експерти от гражданските организации и ресорните институции.</p>		<p>При провеждане на консултации с гражданския сектор се прие предложение България да разработи план за действие в изпълнение на плана за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020-2025 г.</p>
		<p>Особено важно е да бъде предвидено приемане на Националната стратегическа рамка за равенство, включване и участие на ромите от Народното събрание. Също така е важно да бъде предвидено и обсъждане и приемане на</p>	<p>Приема се за сведение</p>	

	<p>годишните отчети за изпълнение на Стратегията от законодателната власт.</p>		
	<p>Предложения към приоритет „Овластяване и равни възможности на ромската жена“ Към настоящия текст на приоритета, след Оперативната цел, да бъде добавено: Специфични цели:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Насърчаване и подкрепа за участието на ромските жени във всички форми на обществен и политически живот, включително в публичната администрация. 2. Преодоляване на домашното насилие, ранните бракове и други форми на традиционни патриархални практики на контрол и насилие. Осигуряване на условия за по-голям достъп до правосъдие за ромските жени.¹ <p>Мерки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Провеждане на ефективни мерки срещу нарушението на човешките права и дискриминация спрямо ромски жени и момичета, включително междусекторни форми на насилие и дискриминация (домашно насилие, трафик на хора, основано на пола насилие) расово мотивирани престъпления, сегрегация в образованието, етнически обособени родилни отделения и др. 	<p>Не се приема</p>	<p>Мерки по проблематиката са включени в приоритет „Върховенство на закона и антидискриминация“</p>

¹ Много добра практика в тази насока е многогодишната програма на Съвета на Европа Justrom, която в България се реализира в периода 2017 – 2021 във Велико Търново и Пловдив. Повече информация за програмата може да бъде намерена в Roma Civil Monitor. Граждански мониторингов доклад за изпълнение на националната стратегия за интеграция на ромите в България: Фокусиране върху структурните и хоризонтални предпоставки за успешното изпълнение на националните стратегии за интеграция на ромите. 2018 г. Изтеглено от: <https://cps.ceu.edu/roma-civil-monitor-reports> и в Roma Civil Monitor. Граждански мониторингов доклад за изпълнение на националната стратегия за интеграция на ромите в България: Определяне на недостатъците в политиката за приобщаване на ромите. 2020 г., с. 31 – 32. Изтеглено от: <https://amalipe.bg/wp-content/uploads/2020/12/RCM-Y3-C1-Bulgaria-local-PUBLISHED.pdf>

		<ul style="list-style-type: none"> • Предприемане на действия за поставяне на проблема с ранните бракове без обичайните стереотипи, както от ромската общност, така и от мнозинството; разглеждане на проблема от гледна точка на развитието на потенциала на момичетата, жертви на ранни бракове. • Разработване на фонд за подпомагане на момичета, жертви на ранни бракове, за да продължат образованието си. • Организиране на кампании за повишаване на осведомеността сред институциите и неправителствени организации, работещи за защита на правата на жените относно насилието над ромските жени (особено домашното насилие); включване на конкретни целенасочени мерки за справяне със случаи на насилие над ромски жени. • Преразглеждане на критериите за допустимост за достъп до правна помощ и как те се прилагат на практика спрямо ромските жени. • Информирание за системата за правна помощ и как да получат ромските жени по-лесен достъп до нея, включително с подкрепата на медиатори. Създаване на неформалните правни механизми. Създаване на механизъм за информиране на ромските жени вътре в общността за формите за домашно насилие, механизмите за противодействие; създаване на неформални групи за подкрепа вътре в общността, които да овластят ромските жени и да им помогнат сами да променят нагласите отвътре. 	<p>Не се приема</p> <p>Приема се за сведение</p> <p>Не се приема</p> <p>Приема се за сведение</p>	<p>Мерки по проблематиката са включени в приоритет „Върховенство на закона и антидискриминация“</p> <p>Мерки по проблематиката са включени в приоритет „Върховенство на закона и антидискриминация“</p> <p>Изпълнява се проект JUSTROM, "Програма правен инкубатор"</p>
		<p>ПРИОРИТЕТ НАСЪРЧАВАНЕ НА РОМСКОТО УЧАСТИЕ</p>	<p>Не се приема</p>	

	<p>Стратегическа цел: Чувствително увеличаване на участието на ромите и гражданското общество във формулирането, изпълнението, мониторинга и оценката на политиките за равнопоставяне, анти-дискриминация и социално включване, както и в останалите релевантни политики</p>		
	<p>Оперативни цели:</p> <p>1. Повишаване на капацитета и устойчивостта на гражданските организации, ангажирани с проблемите на ромите, за участие във формулирането, изпълнението, мониторинга и оценката на политиките за равнопоставяне, анти-дискриминация и социално включване, включително:</p>	Не се приема	Има създаден консултативен и координиращ орган – НССЕИВ, в рамките на който, може да се повишава капацитета и устойчивостта на гражданските организации. Създадената национална ромска платформа в момента има ролята на широки консултации
	<p>1.1. Предоставяне на подкрепа за изграждане на институционалния капацитет и капацитета за застъпничество;</p> <p>1.2. Предоставяне на подкрепа за граждански мониторинг на изпълнението на Националната стратегия за равенство, включване и участие на ромите и други.</p>	Не се приема	В стратегията, в раздел „Мониторинг на изпълнението“ е предвидено създаването на Съвет за мониторинг.
	<p>3. Създаване на подходяща институционална инфраструктура за сътрудничество и партньорство с гражданските организации по въпросите на равенството и включването на ромите. Това ще включва както реформа във вече съществуващите консултативни структури, така и създаването на нови, които да обхванат всички възможни нива на участие. Например:</p>	Не се приема	Има създаден консултативен и координиращ орган – НССЕИВ, в рамките на който, може да се повишава капацитета и устойчивостта на гражданските организации. Създадената национална ромска платформа в момента има ролята на широки консултации
	<p>3.1. Преструктуриране на Националната ромска платформа като механизъм за широки консултации със</p>	Не се приема	Националната ромска платформа се финансира със средства от ГД

	заинтересованите страни по въпросите на ромското включване, равнопоставяне и участие;		„Правосъдие и потребители“. Всяка година ГД „Правосъдие и потребители“ публикува рестриктивни покани с конкретно тазписани параметри, по които всяка държава членка кандидатства, вкл. и България. В този смисъл НПП не може да излезе от рамките на заданието, което ЕК определя.
	3.2. Въвеждане или разширяване на практиката ресорните министерства да организират консултации с гражданските организации, работещи в ромска общност, по ключовите секторни политики, отнасящи се до социалното включване и антидискриминацията.	Не се приема	Има създаден консултативен и координиращ орган – НССЕИВ, в рамките на който, може да се организират консултации. В рамките на НССЕИВ има Комисия за изпълнение на Стратегията.
	3.3. Реформа в настоящия Национален съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси и превръщането му в орган за партньорство и участие на гражданските организации във вземането на решения по политиките за ромска интеграция. За целта националният съвет ще бъде структуриран на две нива, като в първото ще участват организации с регионален и национален обхват на работа, а във второто ниво ще участват представителни организации/ обединения от организации - по модела на Съвета за тристранно сътрудничество.	Приема се за сведение	Предвидено е реструктуриране, но това не може да е мярка в план за действие
	3.4. Гарантиране на участието на представител на групата организации, работещи за интеграция на ромите в Комитетите за наблюдение на Програма Развитие на	Не се приема	Съществува такова участие

	човешките ресурси, Програма Образование, ОПРР и други релевантни програми.		
	3.5. Сформиране на под-комитет Ромска интеграция към Комитета за наблюдение на Споразумението за партньорство	Приема се за сведение	Имаше проведена процедура
	4. Продължаване и разширяване на практиката за делегиране на неправителствени организации на цели компоненти от изпълнението на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и на Швейцарският принос в България. Делегиране на неправителствени организации, работещи в ромска общност на дейности по ресорните оперативни програми.	Приема се за сведение	В процеса на разписване на самата програма са заложили механизмите на изпълнението
	5. Увеличаване на участието на роми - професионалисти в основните сфери на професионалния живот, например: 5.1. Назначаване на повече образователни, здравни и трудови медиатори. Подсигуряване на устойчивост на позицията на медиатора.	Приема се за сведение	Предвидени са подобни мерки - за образователни, здравни и трудови медиатори
	5.2. Подкрепа за обучението и назначаването на учители, лекари и други професионалисти от ромски произход	Приема се за сведение	Назначаването става в съответствие с нормативната уредба за дадената област
	5.3. Назначаване на експерти по етническите и интеграционните въпроси във всички областни администрации	Приема се за сведение	Има назначени такива експерти
	5.4. Назначаване на експерти по интеграционните въпроси в регионалните управления на образованието и други регионални и децентрализирани структури на ресорните секторни институции	Приема се за сведение	
	5.5. Повишаване на капацитета на Националната контактна точка и ангажиране на експерти от ромски произход в нея.	Приема се за сведение	Към настоящия момент НКТ е бенефициент по проект ТЕАМ, финансиран от ГД „Правосъдие и потребители“. Това е трета

				фаза на проекта. И в трите фази са включвани експерти на граждански договор от ромски произход. Към настоящия момент за срока по проект ТЕАМ 3 са сключени 10 граждански договора с младежи от ромски произход.
5.	Гръст за социална алтернатива	<p>По отношение на изброените в Стратегията цели, касаещи Заетостта, както и съответните дейности, изброени в Плана за действие, отправяме следните препоръки:</p> <p>1. В допълнение към необходимостта от допълнителни образователни курсове и такива с професионална насоченост (т.нар., „твърди умения“), съществува необходимост от обучения и по меки умения. Недостатъчното развитие на меките умения или тяхното пълно отсъствие е свързано с повишаване на риска от безработица. Обучения за меки умения са необходими, за да се развият себепознание и самочувствие, да се идентифицират индивидуалните силни и слаби страни както в работната среда, така и извън нея, да се засили включването на членовете на уязвимите общности на пазара на труда, и за постигане на лично развитие.</p> <p>2. По отношение на младежката целева група, конкретни проблеми освен липсата на твърди и/ли меки умения, са също така отсъствие на професионални мрежи за трудова реализация и менторство, както и на устойчива връзка с бизнеса. Необходими са усилия за създаването на услуга, която да е не просто посредник, а и наставник на младежите и компаниите, което да включва кариерна ориентация за членовете на общността, мотивационни срещи, съответстващи на нуждите обучения, наставничество както на потенциалните служители, така и на бизнесите, помощ</p>	Приема се за сведение	Предложени са препоръки, а не конкретни мерки.

		<p>при подготовката на документи, подкрепа на работното място, мрежови събития, насочени и към работодателите, и към младежите.</p>		
		<p>3. По отношение на работодателите и конкретиката на културата на работното място, препоръчваме разработката на политики за многообразието, неразривно свързани с равенството между половете, но така също и представителството на уязвимите общности на пазара на труда. Изострената нужда от целенасочени усилия в тази посока може да бъде посрещната с подходящ инструментариум – обучения за многообразие и включване, като нашият опит с такъв модел ни дава увереност, че чрез тях се постигат следните цели: повишава се нивото на чувствителност на участниците към проблемите на (често неволни) дискриминационни практики на работното място и техните ефекти върху организационната култура, участниците се мотивират да създадат положителна промяна в собствената си работа и културата на институциите и услугите, в които работят, създава се по-толерантна и гъвкава корпоративна култура от една страна, и по-ефективен и добре работещ бизнес от друга.</p>		
		<p>4. Изследване, проведено от Института за пазарна икономика през 2021 г. за индекса на съответствие между професионалното образование и икономическия профил показва, че средната му стойност за страната е 54,8%, което означава, че за приблизително половината от учениците от професионални училища няма достатъчно варианти за последваща адекватна трудова реализация. Тези резултати потвърждават, че една от ключовите мерки, насочени към подобряване на конкурентоспособността на участниците на пазара на труда, трябва да бъде укрепването на работните взаимоотношения между училищата и бизнеса, така че да се</p>		

		<p>създадат достатъчни възможности за обучение, базирано на работа в различните му аспекти и образованието да изпълнява една от основните си цели – да предостави на учениците умения, подходящи за заетостта им занапред</p>		
		<p>5. Интеграцията на пазара на труда налага необходимостта и от по-конкретни и детайлни мерки, касаещи лицата с нагласи към самостоятелна стопанска дейност. Според националното представително проучване на Тръст за социална алтернатива от 2019 г., членовете на ромската общност, които се интересуват от развитие на собствен бизнес, варират между 9% за хората, живеещи в кварталите с компактно ромско население, и 18% за тези, които живеят в квартали със смесено население, като броят на самостоятелно заетите членове на ромска общност е нараснал от 2,6% през 2011 г. на 8,3% през 2019 г.б. Настоящите или бъдещи предприемачи от уязвими общности се нуждаят от подкрепа в две посоки: достъп до микрофинансиране и достъп до подходящи обучения, фокусирани върху придобиването на знания и умения за предприемачество и създаване на предприемаческа култура.</p>		
		<p>Във връзка с Плана за изпълнение на Стратегията, бихме искали да подчертаем, че е необходимо планирането да включва мерки в дългосрочна перспектива. Понастоящем времевият хоризонт е категорично кратък, което ще възпрепятства постигането на заложените мерки. В допълнение към това, считаме, че е необходима повече информация за отделените финансови и човешки ресурси за неговото изпълнение.</p>	<p>Приема се за сведение</p>	<p>В НПД са заложили конкретни мерки за периода 2022-2023, и са изведени дългосрочните цели и мерки</p>
		<p>ПРИОРИТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“ Да се допълнят мерките към целта с мярка 1.11. - Въвеждане на програма за патронажна грижа под формата на редовни домашни посещения от медицински сестри и акушерки за бременни</p>	<p>Приема се за сведение</p>	<p>Може да се финансира в рамките на ПРЧР 2021-2027, СЦ 3 на Приоритет 2, където са мерките на МЗ за кампании, инициативи</p>

		<p>жени и деца 0-3 г. от уязвими общности, с концентрация на бедност. Така възможност вече е предвидена в Националния план за действие за периода 2021 – 2023 към Националната стратегия за подобряване на майчиното и детско здраве (Приоритет 2. Повишаване на качеството и обхвата на медицинските грижи в областта на майчиното и детско здравеопазване, цел 2.2. Повишаване на качеството и увеличаване на обхвата на здравни услуги за бременни и деца извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, дейност 2.2.2. Разработване и внедряване на механизми за подобряване на грижите за бременни жени и деца до 3 годишна възраст от уязвими групи в ЗКЦ)</p>		<p>за майчино и детско здраве, както и мерките за патронаж;</p> <p>Във връзка с цел 2.2. Повишаване на качеството и увеличаване на обхвата на здравни услуги за бременни и деца извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, дейност 2.2.2. Разработване и внедряване на механизми за подобряване на грижите за бременни жени и деца до 3 годишна възраст от уязвими групи в ЗКЦ- има предвидена промяна в нормативната уредба в тази насока</p>
		<p>Мярка 1.1: Осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско население</p> <p>1) Гарантиране на възможност за планиране на брой АГ прегледи на областно ниво спрямо броят на жените – потенциални ползватели на мобилната услуга.</p> <p>2) Увеличаване на броят на мобилните кабинети от 21 на 31 с цел покриване на областните административно териториални единици в страната.</p> <p>3) Гарантиране на повторяемост на услугата предвид възрастовия диапазон и препоръките за честота за профилактичен АГ преглед (веднъж годишно; два пъти годишно).</p>	<p>Приема се за сведение</p> <p>Приема се за сведение</p> <p>Приема се за сведение</p>	<p>И в момента те са гарантирани чрез прегледи с мобилни кабинети</p>
		<p>Мярка 1.2: Повишаване на обхвата на деца без общопрактикуващи лекари открити от здравните медиатори</p>	<p>Приема се за сведение</p>	<p>И в момента има гарантирани възможности за планиране на</p>

		<p>1) Гарантиране на възможност за планиране на броя на децата за обхващане от ОПЛ на областно, а не национално ниво като освен здравните медиатори и общините смятаме, че в този процес на планиране водеща роля следва да имат местните социални и здравни служби в сътрудничество с образователните институции като отговорни институции.</p>		<p>броя на децата за обхващане от ОПЛ на местно ниво</p>
		<p>Мярка 1.7. Анализ на дейностите за здравно неосигурени бременни и родилки 1) Гарантиране на равен достъп до пренатална грижа на бременната жена независимо от здравноосигурителния ѝ статус чрез промяна в Наредба № 26 за предоставяне на акушерска помощ за здравно неосигурени жени и за извършване на изследвания извън обхвата на задължителното здравно осигуряване на деца и бременни жени.</p>	<p>Не се приема</p>	<p>В НПД е предвидена промяна в нормативната уредба в тази насока</p>
		<p>Мярка 1.9. Въвеждане на програма за хранителна подкрепа на бременни жени и деца 0-3 години, включваща идентифициране на семейства в хранителна несигурност, консултиране, директна подкрепа за деца до 3-годишна възраст чрез хранителни продукти/ваучери 1) Разширяване на обхвата на програмата чрез прилагане на планиране на броя на децата и жените за подпомагане на общинско ниво. Това би могло да стане чрез извършване на оценка от страна на социалните служби и насочване на отговарящите на критериите лица към ползване на безплатна детска кухня. 2) За децата, в хранителна несигурност, отговарящи на условията за подпомагане, но не и на изискването за 10-месечна възраст да бъдат предвидени други мерки за хранително подпомагане от около 4-6 месец на детето - например ваучери за адаптирано мляко в случаите, в които майката не разполага с кърма по здравни причини, независимо от нея като преходно хранене до встъпване в 10-месечна възраст на детето и последващо насочване към</p>	<p>Приема се за сведение</p>	<p>Въведени са следните мерки в приоритет Здравеопазване, цел 1.: 1.9. Въвеждане на програма за хранителна подкрепа на бременни жени и деца 0-3 години, включваща идентифициране на семейства в хранителна несигурност, консултиране, директна подкрепа за деца до 3-годишна възраст чрез хранителни продукти/ваучери 1.10 Подкрепа чрез закупуване на пакети с необходими базови продукти за новородени деца от бедни и рискови семейства,</p>

		<p>ползване на детска кухня. 3) За децата, които са навършили 2-годишна възраст предлагаме да бъдат въведени мерки за хранително подпомагане поне до навършване на 3-та година на детето, които да се предоставят ежемесечно под формата на ваучери за хранителни продукти, като вида и количеството им бъде съгласувано с педиатри и други здравни специалисти. 4) Целенасочено развиване на програми за инфомиране и консултиране, социална работа с родители за повишаване на капацитета им за насърчаване на изключителното кърмене, правилно захранване и хранене на детето. 5) Осигуряване на база за провеждане на групова общностна работа с родителите - налични кухненски приспособления, вкл. електроенергия и вода. Това би могло да стане под формата на социална услуга в общността в рамките на закона за социални услуги и стандартите за социални услуги.</p>		<p>идентифицирани от органите по социално подпомагане (Възможна е подкрепа със средства по Програмата за храни и основно материално подпомагане 2021-2027 за осигуряването на храна от детските кухни на деца на възраст от 10 месеца до 3-годишна възраст от рискови семейства, за които не е осигурено хранене по друг ред срещу осигуряване на ваучер за храна. Очаква се повече от 10 000 деца от 10 месеца до тригодишна възраст да бъдат подкрепени със здравословна храна, а предвидения ресурс за целият период на изпълнение на мярката да 2027 г. възлиза на 10 262 052, 00 лв. Следва да се отчете факта, че подкрепата не е насочена експлицитно към деца от ромски семейства, а към всички деца в нужда.)</p>
		<p>ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ“ Цел 1. Ефективен обхват, включване и реинтеграция на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст от уязвими групи, включително роми. Точка 1.1. „Брой деца с осигурен безплатен достъп до детски градини“ - Този индикатор предлагаме, че следва да се преосмисли и да стане с максимално висока целева</p>	<p>Приема се за сведение</p>	

		<p>стойност, защото от 1 април 2022г. е предвидено всичко деца да ползват безплатна ДГ. Заложените цели са неадекватни и недостатъчни.</p> <p>Точка 1.2. Основна препоръка към дейностите за обхват в предучилищно образование следва да бъде децата да бъдат обхващани в целодневни групи в детска градина – в плана да бъде уточнено изрично, че се касае за целодневни градински групи, а не предучилищни групи, което може да включва и полудневни такива в училище, тъй като децата от уязвими групи имат приоритетно потребност от обхващане в целодневни форми тъкмо в детски градини, а не такива в училище или полудневни. В общностите, където липсват достатъчно места в такива, да бъдат приоритизирани за изграждане и реконструкция.</p>	<p>Приема се за сведение</p>	
		<p>Цел 2. Осигуряване на условия за осъществяване на приобщаващо образование и образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи, включително роми.</p> <p>Точка 2.1. Бихме ли могли да препоръчаме специализирани обучения и подкрепа за педагозите и други специалисти, работещи с деца с различен майчин език, за повишаване знанията за важността на майчиния език и ролята му за изграждане на положителна връзка с идентичността и самовъзприятия при децата, тъй като това е предпоставка както за повишаване на училищната готовност и предотвратяване на ранното отпадане, така и за по-висока когнитивна и емоционална ангажираност с образователния процес, насърчаване на изследователско поведение при децата и др</p>	<p>Приема се за сведение</p>	<p>При подготовка на мерки в Плана за действие след 2023 г. мерките, които включват специализирани обучения на педагози, в обучителната програма ще бъдат включени такива модули</p>
		<p>Цел 3. Повишаване на качеството на образование в детски градини и училища с концентрация на деца и ученици от уязвими групи, включително роми. Освен чрез назначаване на медиатори, следва да се обърне внимание на умения и знания на учителите и помощник учителите за работа в</p>	<p>Приема се за сведение</p>	<p>При подготовка на мерки в Плана за действие след 2023 г. мерките, които включват специализирани обучения на педагози, в обучителната</p>

	<p>среда на многообразие, вкл. чрез обучения, но и чрез въвеждане на практики на рефлексия върху практиката, менторска подкрепа и супервизии др. За целта да се включат качествени индикатори – такива за резултат: Брой образователни институции, в които 75% от персонала е преминал специализирани обучения за, брой образователни институции, в които над 50% от персонала споделя, че се чувства подготвен да работи с деца от уязвими групи, в частност подготвен да обръща индивидуално внимание на деца от уязвими групи в отговор на индивидуалните им потребности и интереси.</p>		<p>програма ще бъдат включени такива модули</p>
	<p>Цел 7: Насърчаване на участието на лица от уязвими групи, включително роми, в продължаващо образование и/или професионална квалификация и/или висше образование. Предлагаме да се добави нова мярка към настоящите, която да е свързана с информационни срещи с ученици в първи и втори гимназиален етап от смесени и сегрегирани училища. Тези срещи да бъдат с цел мотивиране за продължаване на образованието в по-висок етап и професионален ориентир - подпомагане на избора за продължаване на образованието в специалност, която към момента на провеждането на срещите има недостиг на кадри в определения сектор или е с потенциал високо търсене на пазара на труда. Ангажиране на образователните медиатори в изпълнението на тази мярка и добавяне в задълженията им да бъдат връзката между учениците, които искат да продължат в университет и организации/програми, които предоставят подкрепа под формата на ориентировъчни срещи в университетите, подготвителни курсове и стипендии. Друга необходима мярка е директната подкрепата на лица от уязвими групи за участие във висше образование чрез осигуряване на подготвителни курсове за приемните изпити в университетите, стипендии, които покриват такси за</p>	<p>Приема се за сведение</p>	<p>При подготовка на мерки в Плана за действие след 2023 г. ще бъдат включени такива мерки</p>

	<p>обучение, ежедневните и пътни разходи, и менторска подкрепа. Изпълнението на тази мярка е възможно чрез финансиране от Програма „Образование“ 2021-2027.</p>		
	<p>Цел 4: Развитие на концепцията за здравна медиация Промяна в Наредбата за включване на подкрепа в рамките на делегирания бюджет за продължаваща професионална квалификация за придобиване на бакалавърска или магистърска степен в областта на здравеопазването или в медицинска специалност с висок процент недостиг на кадри.</p>	<p>Приема се за сведение</p>	
	<p>ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ“ Във връзка със заложените цели в приоритет „Жилищни условия“ бихме искали да препоръчаме повече яснота относно механизма на изпълнение на Цел 6, свързана с осигуряване на разширен достъп до качествена вода, електричество и канализация, в обособените квартали с концентрация на бедност. За да се осъществи тази цел е необходимо устройствено планиране, което не е планирано в документа, както е нужно да се предвидят достатъчно средства за това. Изложеният текст в Цел 5 по същество не е цел, а задача, която считаме, че е важна, но не отразява желанието на местните общности да запазят своите жилища и да ги приведат в състояние, съобразно нормите и стандартите на Закона за устройство на територията.</p> <p>Бихме искали да добавим, че за да се постигнат резултати в областта на приоритет „Жилищни условия“ са необходими промени на законодателната уредба в Закона за устройство на територията за продължаване на сроковете на признаване на търпимост, и на узаконяването на постройки. Обхватът на тези промени следва да се сведе само до</p>	<p>Не се приема</p> <p>Не се приема</p>	<p>Водоснабдителни и канализационни (ВиК) услуги на потребители в населените места се предоставят чрез изградените в урбанизираните територии ВиК мрежи, които съгласно Закона за водите (ЗВ) са публична общинска собственост. Тяхната реконструкция и доизграждане са в съответствие със Закона за устройство на територията (ЗУТ) и подзаконовата към него нормативна уредба и са в пълномощията на съответните общини.</p> <p>С направените изменения в Закона за устройство на територията и отпадането на възможността за узаконяване на строежите, е постигната целта за намаляване броя на</p>

		<p>жилищни и смесени сгради с ниско застрояване, както и строежи от по-ниската шеста категория /с цел правна симетрия/. Да се определят срокове, без да се създава възможност за „бърза писта“ в узаконяването на всякакви проекти. Като същевременно да се предложи гъвкава уредба и възможност да се предостави на местната законодателна власт правомощието да взема решения по отношение сроковете на изграждане на строежите, подлежащи на узаконяване, както и да се предвиди възможност служебно да се започва производство по промяна на предназначението по реда на Закона за опазване на земеделските земи.</p>		<p>незаконните строежи в Република България.</p>
--	--	---	--	--

ЗАБЕЛЕЖКА: Становищата в графа „Мотиви“ са изготвени от съответните институции и ведомства според тяхната компетентност.